

HUS*

STÖD FÖR TALUTVECKLINGEN HOS FLERSPRÅKIGA BARN

Talutvecklingen hos flerspråkiga barn kan framskrida på samma sätt som talutvecklingen hos enspråkiga barn. Det krävs dock ofta mera arbete med talutvecklingen hos ett flerspråkigt barn för att barnet ska lära sig alla de språk man vill att barnet ska lära sig.

Det är bra om föräldrarna talar det språk de behärskar bäst och som är mest naturligt för dem med barnet, alltså det språk som de själva tänker på. På så sätt lär sig barnet ett rikt och högklassigt språk. Det är viktigt att barnet har ett fungerande språk med sin familj för att kunna föra diskussioner med familjen och släkten även som vuxen. Om familjen använder flera språk är det bra att fundera redan innan barnet föds, vilka av språken man vill att barnet ska lära sig. Det rekommenderas att en vuxen konsekvent talar det språk hen valt med barnet. Om föräldrarna har olika modersmål, kan båda föräldrarna tala sitt eget språk med barnet.

Barnet måste höra och i tillräcklig utsträckning använda de språk som man vill att barnet ska lära sig. Om det i barnets vardag finns få personer som talar hemspråket, måste föräldrarna sat-

sa mer än vanligt på utveckling av barnets hemspråk. Det är viktigt att på ett mångsidigt sätt använda språket som övas: hälsa, fråga, kommentera, berätta, skoja, begära och uttrycka känslor. Goda kunskaper i hemspråket stöder också inlärnigen av finska. Ibland hör barnet mycket hemspråk, men endast lite finska. Då är det viktigt att erbjuda barnet flera möjligheter att öva på finskan (till exempel klubbbar, fritidsintressen, lekkompisar).

Talutvecklingen hos barn i alla åldrar gynnas av att man talar med barnet och gör saker tillsammans. Tala med barnet även om barnet ännu inte förstår eller kan svara. Barnet lär sig ord då de utprepar ofta i vardagen. Inkludera barnet i vardagliga sysslor, prata om saker som händer runt omkring er, prata med barnet, prata om minnen ni upplevt tillsammans, lyssna på barnet, lek och spela med barnet. Eftersom barnet lär sig bäst i riktiga samtalsituationer är det bra om barnet ser på TV eller använder telefon/surfplatta endast en kort tid per dag. Det är bra om TV-programmen och videor är på hemspråket eller på finska.

Talutvecklingen hos barn i alla åldrar gynnas av att man talar med barnet och gör saker tillsammans.

Spädbarn och småbarn (0–2 år)

Ett nyfött barn förstår inte ännu tal, men det är bra om den vuxna talar med babyen och besvarar babyens ljud och rörelser så att babyen blir intresserad av tal och kommunikation. Det är viktigt för babyen att kunna studera världen tillsammans med en vuxen. Det är bra om föräldern berättar för babyen om sysslor i vardagen (till exempel ”nu byter vi blöja”) och sätter namn på sådant som babyen visar intresse för. Babyen njuter av sånger och ramsor samt då föräldern ändrar sitt tonfall då hen talar. Babyen lär sig att förstå ord innan babyen själv kan producera dem och uttrycker sig genom gråt, gnyende, miner och gestikulering. De första orden kommer i allmänhet vid ett års ålder.

- Lek ”tittut” (peekaboo). Täck ditt eget eller barnets ansikte till exempel med händerna eller en sjal, vänta en stund, ta bort händerna/sjalen från ansiktet och säg glatt ”tittut”.
- Kasta eller rulla en boll till varandra. Bygg torn av klossar tillsammans.
- Då barnet börjar använda ord, utöka barnets uttryck (till exempel om barnet pekar på en bil och säger ”bil”, kan den vuxna säga ”Ja, där kör en bil”).
- Se på enkla bilderböcker med babyen. Peka till en början och namnge bilden för barnet. Då barnet själv börjar peka på bilder, är det viktigt att namnge de bilder barnet pekar på. Då barnet har sagt sitt första ord, kan du till exempel locka barnet att härma djurens ljud och enkla ord.
- Bygg knoppussel tillsammans med barnet. Namnge bilderna på pusslet och kommentera lekens gång (till exempel ”Fint, du hittade ankans plats!").

Barn i lekåldern (cirka 2–5 år)

I den här åldern utvecklas barnets tal snabbt och blir mångsidigare. Vid cirka två års ålder börjar barnet i allmänhet kombinera ord och producera korta meningar. Barnet blir alltmer intresserat av sin omgivning och börjar så småningom förstå även annat tal än sådant som rör situationen. I takt med att barnet blir äldre går det att föra allt mångsidigare diskussioner. Barnet njuter då en vuxen visar intresse för vad barnet gör. Det går att inkludera barnet i små vardagliga sysslor och diskutera med barnet om händelser i vardagen, leka temalekar och spela brädspel.

- Lek tillsammans till exempel med dockor, bilar, djur, leksaks-kärl, maskeradkläder eller lego. Prata om vad som händer i leken, be barnet berätta om leken och föreslå nya inslag i leken.
- Läs bilderböcker med korta berättelser. Diskutera berättelsen med barnet och ställ frågor till barnet om berättelsen eller bilderna.
- Rita och färglägg tillsammans. Berätta vad ni ritat och hitta till exempel på en berättelse om bilden.
- Gå ut och undersök naturen och omgivningen tillsammans. Sök till exempel stenar, färgglada löv eller insekter och prata om dem.
- Spela minnesspel och brädspel som lämpar sig för barnet. Sådana kan lånas på biblioteket.

Barn i förskole- och skolåldern (6 år ->)

Barnet säger redan långa meningar och funderar på mångahanda ting, till exempel orsak och verkan. Barnet lär sig abstrakta ord, som "mellan", "lika mycket" och "tidigare". Då skolstarten närmar sig kan barnet så småningom bekanta sig med bokstäver och siffror. Många barn njuter fortfarande av att leka och lär sig språk och sociala färdigheter då de leker.

- Läs böcker med längre berättelser. Ställ barnet "varför"-frågor om berättelsen. Fundera tillsammans med barnet på figurernas känslor och orsaken till en händelse och vilken verkan den har. Diskutera om barnet har egna erfarenheter av det tema ni läser om.

- Spela ordspel. Hitta turvis på till exempel djur, frukter eller ord som börjar på bokstaven A. Spela ordförklaringspel där en spelare förklarar något och de andra ska gissa vad hen menar (till exempel Junior Alias).
- Lek lekar där man måste följa regler (tafatt, kurragömma).
- Då du pratar med barnet ska du använda beskrivande ord (till exempel "glatt", "komplicerat") samt begrepp som exakt anger tid och plats (till exempel "I övermorgon ska vi fara till simhallen", "Lägg skedarna i den översta lådan").
- Med skolelever är det bra att på hemspråket diskutera saker barnet lärt sig i skolan". På så sätt ökar barnets ordförråd även på hemspråket.

Men om...

- 1. det är svårt att hitta tid för att öva hemspråket i vardagen?** Övning kan inkluderas i alla stunder i vardagen. Till exempel i samband med matlagning och måltider kan man med barnet diskutera, vilken mat man ska laga, varifrån ingredienserna har köpts, hur maten tillreds, hur den smakar, hur bordet dukas och hur köket städas. Om barnet tillbringar en stor del av dagen på ett finskspråkigt daghem, kan man försöka ordna en hobby eller lekkompisar på det egna modersmålet.
- 2. barnet inte talar hemspråket?** Ibland talar barnet hellre det språk som det lärt sig på daghemmet. Barnet ska inte tvingas eller pressas att använda hemspråket. Det är dock bra om föräldern konsekvent talar sitt eget språk och upprepar det barnet berättar på hemspråket. Barnet kan uppmuntras till att använda det egna språket till exempel genom att se på barnprogram på hemspråket, hålla kontakt med släktinga eller orientera barnet i familjens kultur.
- 3. barnets talutveckling är långsam eller om barnet inte kommer ihåg orden?** Hos vissa barn yppar sig svårigheter i tal- och språkutvecklingen även om man stött språkutvecklingen. Då är det bra att söka sig till en talterapeut för bedömning.

Patientanvisning | Foniatriska enheten | Godkänd: Ahmed Geneid 9.6.2022

Bilder: Pexels